

Factsheet peiling luchtkwaliteit

Stadspanel over houtstook en brom/snorfietsen

Als basis voor het gemeentelijk programma Duurzaamheid is er beleids- en onderzoeksinformatie beschikbaar over allerlei onderwerpen. Naast deze basisgegevens, onder meer te vinden op nijmegen.nl en in de [Stads- en Wijkmonitor](#) bestaat er soms een aanvullende informatiebehoefte. In 2016 is er vraag naar informatie over houding en gedrag van burgers in relatie tot luchtkwaliteit. De peiling onder het digitaal stadspanel werd gesloten op het moment dat 1.576 respondenten de vragenlijst hadden ingevuld (december 2016). Dat betekent een relatief hoge respons van 40%.

1. Houtkachels en open haarden

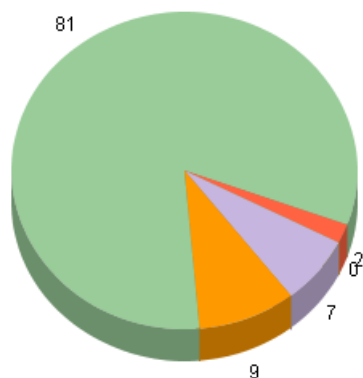
Allereerst informatie over houding, gedrag en overlast rond het gebruik van houtkachels en open haarden. Afgekort noemen we dat 'houtstook'.

Kachel of haard in 16% Nijmeegse huishoudens

Het aantal houtkachels e.d. in Nijmegen is niet precies bekend. Op basis van een peiling onder het Nijmeegse digitaal stadspanel schatten we in dat ongeveer 16% over een houtkachel of houtgestookte open haard beschikt. Vergeleken met Utrecht (13%) is dat een vergelijkbaar tot licht hoger percentage.

Figuur: bezit van houtkachels en open haarden

Heeft u een houtkachel of een houtgestookte open haard in uw woning?	Aantal	Percentage
nee	1280	81%
ja, een houtkachel (soms allesbrander genoemd)	147	9%
ja, een houtgestookte open haard	112	7%
ja, zowel een houtkachel als houtgestookte open haard	3	0%
een andere vorm van houtstoken, namelijk:	33	2%

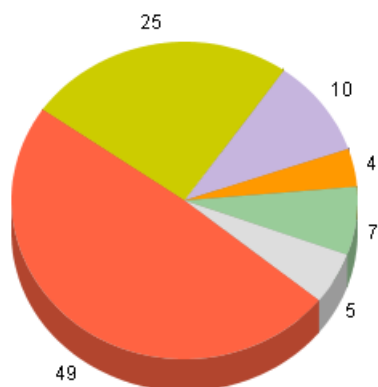
Bron: gemeente Nijmegen 2016, peiling digitaal stadspanel

Enkele Nijmeegse achtergronden (vanuit de peiling):

- Stadsdelen met relatief veel houtkachels en houtgestookte open haarden zijn Nijmegen Midden en Nijmegen Oost. We zien relatief weinig kachels in Nijmegen Centrum, Nijmegen Noord en Lindenholt.
- De panelleden met een kachel of open haard gebruiken deze vaak voor sfeerverwarming (47%, vergeleken met 79% in Utrecht). Zo'n 16% van de Nijmeegse kachel- of haardbezitters gebruikt deze vooral als hoofdverwarming (om het huis mee te verwarmen).
- Men stookt vooral gedroogd kachel/haardhout (47%, veelal gekocht) en zelf gedroogd hout (30%, meestal zelf verzameld). Ca. 11% verzamelt snoeihout, 7% gebruikt verzameld of gekregen afval- en sloophout.
- De frequentie van schoorsteenvegen: ruim de helft veegt jaarlijks¹, een kwart tweejaarlijks en 14% in een lagere frequentie. Ruim 4% geeft aan de schoorsteen (bijna) nooit te vegen.

Figuur: Frequentie schoorsteenvegen?

Hoe vaak wordt u uw schoorsteen geveegd?	Aantal	Percentage
(bijna) nooit	20	7%
elke 5 tot 10 jaar	11	4%
elke 3 tot 5 jaar	30	10%
elke 2 jaar	74	25%
elk jaar	142	49%
anders/weet niet	14	5%

Bron: gemeente Nijmegen 2016, peiling digitaal stadspanel

Van verdraagzaamheid tot ernstige vrees voor gezondheid

De basishouding van Nijmegenaren rond het stoken van hout door particulieren in de stad is niet eenvoudig te duiden. De een vindt dat hij het recht heeft een vuurtje te stoken. De ander heeft het recht beschermd te worden tegen gevaarlijk stoffen. We hebben enig inzicht in de relatie die men legt met de luchtkwaliteit, vertrouwen in het zo nodig onderling aanspreken, ondersteuning voor het voorlichten van stokers (over 'goed stookgedrag') of eventuele bemoeienis van de gemeente met het stoken van hout door particulieren. Daarnaast is er ook zicht op het ervaren van hinder en overlast.

¹ Tweederde (66%) van de Utrechtse eigenaren van een kachel of open haard, laat deze elk jaar vegen.

Figuur: Stellingen over houtstook

Het stoken van hout door particulieren verslechtert de luchtkwaliteit	Aantal	Percentage	
eens	698	45%	
niet eens/niet oneens	395	25%	
oneens	276	18%	
weet niet	182	12%	
Ik vind het moeilijk om eventuele overlast van houtstook aan te kaarten bij de veroorzaker	Aantal	Percentage	
eens	574	37%	
niet eens/niet oneens	325	21%	
oneens	469	30%	
weet niet	183	12%	
Het is een goed idee om de kennis over 'goed stookgedrag' te vergroten, en zo de gevolgen voor de omgeving te beperken	Aantal	Percentage	
eens	1254	81%	
niet eens/niet oneens	156	10%	
oneens	93	6%	
weet niet	48	3%	
De gemeente kan zich beter niet bemoeien met het stoken van hout door particulieren	Aantal	Percentage	
eens	311	20%	
niet eens/niet oneens	376	24%	
oneens	775	50%	
weet niet	89	6%	

Bron: gemeente Nijmegen 2016, peiling digitaal stadspanel

Uit de peiling onder het digitaal stadspanel komt het volgende beeld naar voren:

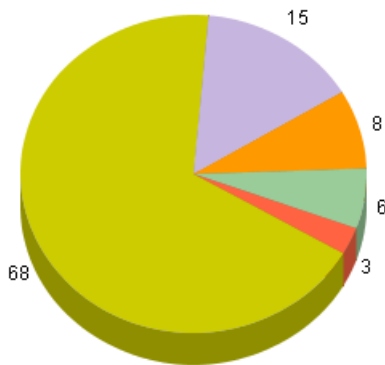
- Er is in principe veel verdraagzaamheid, men gunt de burens een vuurtje;
- Er is bezorgdheid over effecten op de luchtkwaliteit en gezondheid van Nijmegenaren;
- Steun voor voorlichting over 'goed stookgedrag' (om zo de gevolgen voor de omgeving te beperken) is er volop;
- Een deel van de Nijmegenaren schat de maatschappelijke overlast (waarover later meer) zodanig in dat bij hen geen draagvlak voor stokers bestaat;
- Ca. 4 van de 10 vinden het moeilijk om eventuele overlast van houtstook aan te kaarten bij de veroorzaker;
- Ongeveer de helft ondersteunt bemoeienis van de gemeente met het stoken van hout door particulieren.

Overlast van houtstook binnen Nijmegen nader geduid

Zo'n 14% van de leden van het Nijmeegse stadspanel heeft regelmatig of vaak hinder van houtkachels of open haarden in en om het huis. Een duidelijke meerderheid (68%) ervaart (bijna) nooit overlast.

Figuur: Hinder van houtstook in de woonomgeving

Ervaart u wel eens hinder van houtstook in uw woonomgeving?	Aantal	Percentage
ja, vaak	87	6%
ja, regelmatig	129	8%
soms	236	15%
(bijna) nooit	1068	68%
weet niet/anders	50	3%

Bron: gemeente Nijmegen 2016, peiling digitaal stadspanel

Het regelmatig of vaak ervaren van overlast komt in alle stadsdelen voor. In Nijmegen Centrum, Nijmegen Oost en Oud West wordt minder vaak overlast ervaren. Een vergelijkbare meting in Utrecht² laat zien dat van alle Utrechtse respondenten, zowel met als zonder kachel of open haard, 20% overlast ervaart in de woonomgeving door het stoken van hout. De overlast kenmerkt zich door stank en rook. Vaak is deze stank en rook afkomstig van vuurkorven. De Nijmeegse panelleden die hinder ervaren beschreven deze nader:

Figuur: achtergronden bij overlast van houtrook

Type overlast
Penetrante, stinkende brandlucht
Dringt door in de woning, in de slaapkamer
Droge, ongezonde lucht, slaat op de longen
Consequentie is niet-ventileren, ramen (ongewenst) gesloten houden
Conflicten met burens bij aanspreken, ook enkele positieve voorbeelden
Mensen met gezondheidsklachten ervaren extra klachten, anderen vrezen gezondheidsrisico's

² bron: Meting bewonerspanel Utrecht november 2015, gemeente Utrecht

Bron / veroorzaker
Gaat meestal om buren en direct omwonenden
Stookgedrag speelt een rol, vaak genoemd is stoken van geveerd hout of andere materialen
Veelstokers veroorzaken vaak overlast, zij proberen geld te besparen
Weersomstandigheden zoals regen en mist, windrichting of windstilte verergeren de overlast
Nabijheid van de schoorsteen en het eigen slaapkamerraam is veelgenoemd
Buiten stoken (buitenkachels, vuurkorven) is een aparte categorie (die sterk opgekomen is)

Bron: gemeente Nijmegen 2016, peiling digitaal stadspanel

Als achtergrond plaatsen we enkele kenmerkende citaten met betrekking tot de ervaren overlast en oorzaken:

Het stinkt naar rook, alle ramen moet ik dicht doen. In de wijk word er met hout kachels gestookt zodra als de temperatuur buiten onder het vriespunt daalt.

Overheersende rookgeur die onze woning in komt, waardoor we de ramen dicht moeten doen of houden.

Een van de mensen direct bij mij in de buurt stookt zijn huis elke dag warm met hout. Ik heb de pech noord-oostelijk van hem te wonen dus bij wind uit het zuiden tot westen wordt de rook naar mijn huis geblazen. Het stinkt flink, ik weet niet wat en hoe hij stookt, dus ik moet er voor zorgen dat ramen en deuren goed gesloten zijn anders stinkt mijn hele huis naar die rook. Bovendien lijken mij het fijnstof en de roetdeeltjes bepaald niet gezond. Luchten van mijn huis is in de winter dus slecht mogelijk. Ik heb hem er al eens op aan gesproken maar zijn reactie was: het mag dus ik doe het. Andere mensen in de buurt ervaren hier ook overlast van, de een wat meer dan de ander.

In Altrade branden van oktober tot april in veel huizen openhaarden, van april tot oktober stookt een achterbuurman, 10 mtr van ons balkon, een aantal avonden per week een buitenkachel met een schoorsteen van ongeveer 3,5 mtr, precies de hoogte van ons balkon. Wij hebben hem er op aangesproken hij zegt dan dat hij rekening houdt met de windrichting. De achtertuinen vormen echter een afgesloten blok hierdoor kan de rook niet gemakkelijk weg. De rook prikkelt de keel en de ogen en vult het hele huis met een penetrante brandlucht.

De woningen aan de Moeder Teresahof stoken bij het dalen van de temperatuur heel graag hout omdat dat blijkbaar goedkoper is dan de cv hoger zetten. Dit betekent echt een gruwelijke stank, zodanig dat we gedwongen zijn om al onze ramen en zelfs onze ontluchtingskanalen te sluiten

Ik heb astma. Als de buren de houtkachel stoken en de wind staat onze kant op of het is mistig weer dan heb ik last van de rook. Ik word kortademig en krijg het benauwd. De rooklucht komt zelfs door de ventilatieroosters ons huis binnen.

In de Voorstadsiaan zijn veel houtkachels / open haarden die vooral op mistige dagen in herfst en voorjaar heel veel luchtverontreiniging geven. Ook denken sommigen dat in een allesbrander alles verbrand mag worden.

Ons slaapkamerraam bevindt zich op korte afstand van de schoorsteen van de buren. Als zij de open haard aan hebben en het raam van onze slaapkamer staat open dan hangt er een onaangename geur in de kamer als we naar bed gaan. De vraag is of het alleen de geur is of dat er ook kwalijke stoffen in de lucht op onze slaapkamer aanwezig is dan.

Enkele panelleden doen suggesties of pleiten voor maatregelen: een algemeen verbod afkondigen, een vergunningplicht voor buitenstoken invoeren of het verplichten van filters op schoorstenen. Ook is er gepleit

voor het handhaven van een 'convenant duurzaam bouwen' in Nijmegen Noord i.r.t. niet-stoken. Deze wordt (volgens 2 panelleden) niet nagekomen.

Rook en geur overlast welke ook binnenhuis komt. Er wordt geen rekening met andere mensen gehouden en bij aanspreken vindt men dat je dan in hut op hei moet gaan wonen. Meest irritant is de contractuele verplichting jegens verbod gebruik kachels en open vuur welke door gemeente in de Waalsprong is opgenomen edoch geheel niet gehandhaafd wordt, cq wil worden!

2. Brommers en snorfietsen

De bromfiets is een tweewieler met een maximumsnelheid van 45 km/h, herkenbaar aan een geel kentekenplaatje. Het dragen van een helm is verplicht. Een snorfiets is een lichtere vorm van een bromfiets, waarop je maximaal 25 kilometer per uur mag rijden. Met een blauwe kentekenplaatje. Als snorfietser ben je verplicht om op het fietspad te rijden. Het dragen van een helm is niet verplicht. De scooter kennen we als tweewieler met kleine wielen en een scherm voor de benen. Het kan zowel een snorfiets als een bromfiets zijn (en zelfs een motorfiets). 'Scooter' is dus een soort verzamelnaam.

Houding

We kunnen iets zeggen over de houding van Nijmegenaren ten opzichte van snor/bromfietsen op basis van enkele stellingen en vragen die aan het digitaal stadspanel zijn voorgelegd. Een behoorlijk deel ervaart desgevraagd overlast. In principe is er de overtuiging dat de luchtkwaliteit wordt verslechterd door de benzinemotoren. In dat verband is het draagvlak voor het stimuleren van elektrisch aangedreven voertuigen. Overigens ook vanwege het ontbreken van lawaai.

Er wordt verschillend gedacht over de plaats op de weg van snorfietsen. Ongeveer een derde vindt dat snorfietsen in principe niet op het fietspad horen, maar net als bromfietsen op de rijbaan. Maar, een iets grotere groep vindt dit geen goed idee. Het aanspreken van overlastgevende bestuurders blijkt voor een grote groep panelleden gevoelsmatig lastig.

Figuur: stellingen over bromfietsen en snorfietsen

Snorfietsen en brommers op benzine verslechteren de luchtkwaliteit	Aantal	Percentage	
eens	1130	74%	
niet eens/niet oneens	242	16%	
oneens	82	5%	
weet niet	75	5%	

Gevoelsmatig moeilijk om overlast van snor/bromfietsen aan te kaarten	Aantal	Percentage	
eens	660	43%	
niet eens/niet oneens	372	24%	
oneens	388	25%	
weet niet	109	7%	

Snorfietsen horen in principe niet op het fietspad (maar net als bromfietsen op de rijbaan)	Aantal	Percentage	
eens	495	32%	
niet eens/niet oneens	356	23%	
oneens	555	36%	
weet niet	123	8%	

Elektrische tweewielers verdienen stimulans omdat ze schoner en stiller zijn	Aantal	Percentage
eens	1136	74%
niet eens/niet oneens	217	14%
oneens	134	9%
weet niet	42	3%

Bron: gemeente Nijmegen 2016, peiling digitaal stadspanel

Welke overlast wordt ervaren van snorfietsen of bromfietsen (specifiek gevraagd)?

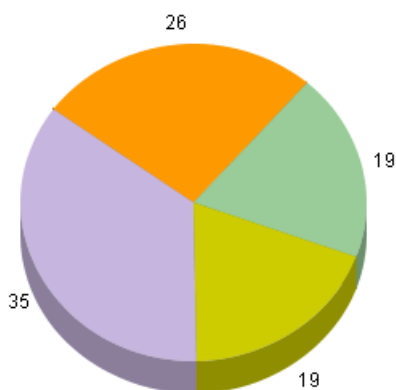
“Ondanks de gekelderde belangstelling onder de jeugd zijn de grote steden nog niet verlost van de overlast van lawaaierige scooterhufertjes”. Dat schreef De Volkskrant op 29 september 2016. Een behoorlijk deel van het Nijmeegse digitaal stadspanel lijkt het hier mee eens te zijn: zo’n 45% ervaart regelmatig of vaak overlast.

In alle Nijmeegse stadsdelen wordt overlast van snor- en bromfietsen aangegeven. In Nijmegen Oost komt regelmatige overlast wat minder duidelijk voor. In Oud West en Lindenholt melden relatief veel panelleden regelmatig of vaak overlast te ervaren.

De groep die regelmatig of vaak overlast van snorfietsen of bromfietsen ervaart (zoals gezegd 45% van het panel) heeft deze nader omschreven. Daaruit komt naar voren dat verkeersveiligheid, geluidoverlast en stankoverlast centraal staan. Het gaat om locaties in geheel Nijmegen, op fietspaden, doorgaande fietsroutes, langs het Maas-Waalkanaal, in de spoortunnel, in woonstraten (o.a. Hatert en Lankforst zijn genoemd) en ook in het stadscentrum.

Figuur: Overlast van snorfietsen of brommers

Ervaart u in Nijmegen wel eens overlast van snorfietsen of brommers?	Aantal	Percentage
ja, vaak	301	19%
ja, regelmatig	409	26%
soms	547	35%
(bijna) nooit	290	19%

Bron: gemeente Nijmegen 2016, peiling digitaal stadspanel

Verkeersveiligheid

Vooral in de rol van fietser ervaren panelleden roekeloos rijgedrag. Vaak van jongeren. Verkeersregels worden bewust overtreden. Ook signaleert men grote snelheidsverschillen op de fietspaden. Volgens panelleden rijden veel snorfietsen en bromfietsen te hard. Maaltijdbezorgers (‘pizzabrommers’) worden als

aparte probleemgroep benoemd. Een bijzonder aspect is ook het ruimtegebruik. Beschreven is hoe brommers krap inhalen op smalle of volle fietspaden. En dat zij veel stallingsruimte innemen ten koste van fietsen.

Enkele citaten:

Gevaarlijk hard rijden (sommige jongeren uit de buurt maar ook pizzakoeriers) + herrie daarvan. Speelt in de straat waar ik woon maar ook als ik wandel of fiets, maakt niet veel uit waar, het is overal hetzelfde

Opgevoerde snorfietzen die veel harder dan die 25 km/uur rijden op het fietspad, scholieren van het fietspad drukken (gevaarlijk) en door het opvoeren enorm stinken en lawaai maken.

Ik heb er als fietserlast van doordat je in de verdrukking komt op fietspaden. gevaarlijk als ze je afsnijden. komt vaak agressief over

Verkeersveiligheid. Te hard rijden in 30km gebieden. Geen voorrang verlenen en roekeloos te hard over kruisingen rijden. Links rijden op kruisingen. Te breed inhalen op rondwegen in Leuvenbroek.

Geluidsoverlast

Daarnaast benoemen veel panelleden geluidsoverlast. Zij ervaren dit buiten, op de fietspaden. Maar ook in de woning of woonomgeving. Specifiek is ook jongerenoverlast, waarbij groepen elkaar in de openbare ruimte ontmoeten en bijvoorbeeld stunten met scooters (als verzamelterm voor snorfietzen en bromfietsen).

Enkele citaten:

Geluid: meeste hinder ervaar ik op mijn woonplek - ik slaap aan de straatzijde. Maar ook verkeersveiligheid vind ik een belangrijk aspect.

Het stikt van de scooters in de wijk. Er wordt hard gereden en regelmatig met een bewerkte uitlaat om extra lawaai te maken.

Onze straat is een doorgang voor scholieren en uitgaande jongeren (fietsers en brommers). Brommers rijden erg hard en maken veel herrie (ook in de nacht en vroeg in de ochtend).

Luchtvervuiling

Stankoverlast en luchtvervuiling vormen een derde overlastcategorie. Speciaal benoemd zijn vervuilende en stinkende 2tactmotoren. Vooral door fietsers wordt luchtvervuiling ervaren, waarbij men gezondheidseffecten benoemd (en vreest). Stilstaand bij verkeerslichten is er tevens overlast.

Enkele citaten:

Het ergste vind ik de luchtverontreiniging. Als iemand op zo'n brommer me passeert, snak ik naar adem.

Gore walm en stank van mengsmering blijven vaak minuten lang hangen. Vervuiler heeft er zelf geen last van, want is allang weg, maar ik zit zelf in andermans stank. Maakt opstandig en kies dus vaker zo snel mogelijk een parallelle route, want: IK HEB RECHT OP FRISSE LUCHT, ZEKER ALS IK RECREATIEF FIETS ! Verder vind ik het niet normaal, dat op b.v. snelfietsroutes dit soort voertuigen worden toegelaten: 2x a 3x sneller (want toch ook vaak 'opgevoerd') dan een doorsneefiets en gevaarlijk slalomend. (...) Verder valt het mij op dat 'de categorie overgewicht' ruim vertegenwoordigd is bij niet-fietsers. Vraag is dus eerder - boven meer elektrisch maken van voertuigen (zie volgende pagina): hoe stimuleer je HET ZELF GEZOND EN NIET-MILIEUBELASTEND BEWEGEN!

NB.: bij een stoplicht ga ik heus wel de discussie aan met zo'n 'walmerd'. IK HEB ER ZOooooooooooooo GENOEG VAN !

Handhaving

Eenzijds wijzen panelleden op het ontbreken van handhaving op verkeersgedrag, opgevoerde voertuigen en lawaaiige uitlaten. Anderszijds verwijten ze bestuurders asociaal gedrag.

Enkele citaten:

Politie en bureau handhaving moeten veel strenger optreden tegen overlastgevers. Opgevoerde voertuigen die te veel lawaai en stank veroorzaken moeten uit het verkeer worden gehaald. Ook moeten de snorscooters in winkelstraten zoals bijvoorbeeld de Ziekerstraat geweerd worden.

Voornaamste klachten = geluidsoverlast en verkeersveiligheid (hard en gevaarlijk rijden; vele brommers zijn opgevoerd, er is te weinig controle hierop!)

Een beetje de mentaliteit van de baas zijn (bv. driftig claxonneren of scherp inhalen). Dit zijn vnl jongeren.